

MARINA MARASOVIĆ-ALUJEVIĆ
Odsjek za talijanski jezik i književnost
Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu
Radovanova 13, HR-21000 Split
mmarasov@ffst.hr

TRAGOVIMA SKOKOVIH ISTRAŽIVANJA PRILOG ETIMOLOGIJI NESONIMA ŠIREGA SPLITSKOG AKVATORIJA

Autorica je obradila podrijetlo imena otočića u širem splitskom akvatoriju koja do sada nisu bila istražena te je za neka ponudila novi prijedlog etimologije. Obradeni su nesonimi: *Saskinja*, *Grmej*, *Balkun*, *Rudula*, *Polebrnjak*, *Mrduja*, *Kluda*, *Pijavica*, *Orud*, *Macaknara*, *Muljica*, *Melevrin*, *Merara* i pličina *Mlin*. Čak pola od navedenih imena romanskoga je podrijetla. Riječ je o starim romanskim toponimima koji su bili izloženi romansko-slavenskoj jezičnoj simbiozi te onima novijima iz mletačkoga razdoblja.

Kao voditeljici znanstvenoga projekta pri Filozofskom fakultetu u Splitu pod naslovom »Romanizmi u onomastici grada Splita«¹ u kojemu obrađujemo i toponime okolnoga područja, sasvim je razumljivo da su radovi Petra Skoka bili polazište, oslonac i siguran vodič kroz istraživanja. Pri tome su nas zainteresirali slučajevi kada, na primjer, Skok kaže: »Naziv je očito naš, ali bez potanijeg ispitivanja na terenu ne može se znati kakovo mu je značenje«. Upravo to shvatili smo ne samo kao izazov nego i kao poziv koji je profesor uputio mlađim istraživačima pa smo u čast eminentnom znanstveniku za ovu prigodu pokušali dati skroman doprinos u tom smislu. Krenuli smo na teren kako bismo obradili neke od toponima koji su ispušteni u hrvatskoj toponomastici, neke koji nisu do kraja istraženi, ili smo se, pak usudili dati svoj, drugačiji prijedlog etimologije.

S obzirom na to da se naša istraživanja odnose na područje širega splitskog akvatorija, istražili smo etimologiju imena otočića koji pripadaju Šolti i Braču te onih neistraženih u vodama Drvenika i Trogira.

---

¹ Znanstveni projekt MZOŠ pod brojem 244-244 0820-0807

Svi otočići i školjevi koji pripadaju Šolti nalaze se zapadno od nje, ispred ribarskog mjesta Maslinica koje je vrlo kasno nastanjeno, tek početkom XVIII. stoljeća. Međutim, kao što je poznato, otok ima svoju dugu povijest pa su na Šolti sačuvani i stari romanski toponimi koji su bili izloženi jezičnoj romansko-slavenskoj simbiozi kao i oni noviji iz mletačkog razdoblja.

Od sedam otočića ispred Maslinice četiri nose imena romanskog, a tri slavenskoga podrijetla. Osim najvećeg otoka STĪPANSKA², imena jasnog podrijetla izravno po titularu crkve sv. Stjepana, i hridi KAMIK,³ koja je dobila ime po sastavu terena, svi ostali otočići nazvani su po svome izgledu.

Säskinja je nizak otočić najbliži uvali Maslinica, umjetno pošumljen tek prije nekoliko desetljeća, a do tada se sastojao od gologa kamena. Dubina između njega i kopna samo je tri metra, stoga na nautičkim kartama stoji upozorenje za pomorce i veći ga brodovi zaobilaze s vanjske strane. Podrijetlom njegova imena nisu se do sada bavili lingvisti. Koliko god na prvi pogled zvučalo kao slavensko, ono je, ipak, romanskog podrijetla i možemo ga prepoznati u latinskoj riječi *saxum*, n. (pl. *saxa*) sa značenjem 'hrid, greben, stijena u moru'. Oblik **sask* dobiva se metatezom i dodaje hrvatski nastavak *-inja* koji susrećemo još u obližnjem toponimu Tatinja. Ne treba, međutim, isključiti ni mogućnost da se ime krije u romanskoj sintagmi *sassa seccagna*. *Sassa* je stari talijanski plural (13. st.) za *sasso* (stijena) od latinskog *SAXUM*, n., dok latinski pridjev *SICCĀNEUS-A* potječe od riječi *SICCUS* sa značenjem 'plitak', od koje je nastao i hrvatski naziv *sika*. U talijanskom jeziku *seccagna* je imenica potvrđena u XVI. stoljeću sa značenjem pličina, greben⁴, kao i arhaični pridjev *seccagno/a* (Zingarelli 2008).

Na južnojadranskom otoku Šipanu, punta kod Suđurđa zove se *Sekanja*. Za taj toponim, uz ostale, Skok kaže: »...Zvuče neslavenski ali ih ne znamo pouzdano tumačiti, pa ma da su to neslavenska imena ne možemo ih ipak sa sigurnošću ubrojiti među dubrovačko-romanske riječi (Skok 1950: 236). ...Može biti augmentativna izvedenica od *secca* – pličina pomoću lat. sufiksa *-aneus*.« (Skok 1950: 238). Međutim, riječ je o spomenutoj talijanskoj riječi *seccagna* /*sekanja*/ upravo sa značenjem 'pličina'. Na Jadranu susrećemo toponime nastale od latinskoga pridjeva *SICCUS* – 'plitak' kao što je, na primjer, *Sakarun*,

---

² Toponim sa sakralnim elementom, nastao po posvojnomo pridjevu koji čuva ime titulara kasnoantičke crkve. Hrvatski oblik izveden je izravno na osobno ime pridjevskim nastavkom *-ska* u ženskom rodu (kao i Stratinjska).

³ Toponimi koji ukazuju na kameni sastav tla vrlo su česti na Jadranu: Kameni, Kamenjak, Kamićac, Kamičić, Kamičina, Kaminjak, Kamik (na Visu i Lastovu) uz nastavak *-ik* upućuje na deminutiv.

⁴ mar. arch.: *seccagna* – arc. serie estesa di bassifondi e di secche (XVI sec.) < lat. *siccanĕum* – arido, asciutto, der. di 'siccus' secco (Devoto 2009), estensione di secche, grande secca (Zingarelli 2008).

uvala na Velom otoku. Toponimi podrijetlom od latinskog SAXUM česti su na području Italije: *Sassicaia, Sassina, Sassa, Sassuolo, Sassaia, Sasseto, Sasseta, Il Sasso, La Sassa, Sassello, Sassatello, Sasso, Sassari*. U Istri na kartama za Kuk spominje se *Saxum prominens*.

Grmēj je obližnji otočić čije bismo ime, zbog njegova oblika, mogli potražiti u latinskoj riječi GRŪMUM sa značenjem 'hrpa kamenja, gomila, uzvisina'. Šimunović uz ovu osnovu vezuje brački toponim *Grmača* (Šimunović 1972: 187). U tom se slučaju *ū* pokratilo i dalo slavenski poluglas (Ѡ) koji se s *r* odrazio kao hrvatsko slogotvorno *r*, uz pretpostavku da se u jednom razdoblju samoglasnik izgovarao, budući da *ū* u hrvatskome ili ostaje *ū* ili daje *y > i*. U talijanskoj toponimiji česta su imena podrijetlom iz latinskog korijena *grumum*: *Grumèi, Grumaggio, Grumolo, Grumoli, Grumata, Grumo, el Grun, Grumale, Grumulo, Grumellina, Grumello, Grum, Grom, Grumo, Grumiti*.

Mišljenja smo da ime ne bi trebalo dovoditi u vezu s apelativom *garma*, vrlo rasprostranjenim u jadranskoj toponimiji, a koji se odnosi na pećine nastale abrazijom mora. Takve se garme nalaze u masliničkoj uvali (*Vela garma, Mala garma*), na obližnjem otoku *Stipanska* i kraj susjedne uvale *Šipkova*, ali ih na *Grmeju* nema. U imenu otočića možemo prepoznati kontaminaciju zbog leksičke atrakcije i pučke etimologije jer je ime dovedeno u vezu s imenicom *grm* pošto je otočić obrastao grmolikom makijom. Ta ista imenica u narodu je povezana s nazivom *grmelj*, što je vrsta raka (*Eriphia verrucosa – spinifrons*), koji je, pak, izvedenica od riječi *garma* zbog njegova staništa. Obraslo tijelo raka podsjeća na *grm*, pa se, prema Vinji (Vinja 1998: 173) naziv kod današnjeg stanovništva povezuje s tom imenicom, a ne s apelativom *garma*. Naši ispitanici na terenu toga raka nazivaju *žbirac* i ne poznaju ga pod nazivom *grmelj*. Jedan od naziva za tog korepnjaka je *kosmač*. To ime nose dva otočića ispred Maloga Drvenika (KOSMAČ VELI i KOSMAČ MALI) koji su povezani podvodnom hridi. Skok smatra da je njihovo ime izvedenica od staroga hrvatskoga pridjeva *kosmъ* (kao i toponimi *Kosmaj, Kosmača*), metafora sa značenjem 'teren obrastao sitnim grmljem' (Skok 1950: 167). Ne bi trebalo, međutim, isključiti mogućnost da su ime, zbog izgleda, dobili po raku *kosmaču*.

Balkūn⁵ je susjedni otočić, imena vrlo diskutabilnoga podrijetla. Istoimene školjeve susrećemo još i na zapadnoj, vanjskoj strani Žirja⁶ te u Trogirskom zaljevu, jugozapadno od otoka Fumija. Etimološki najjednostavnije tumačenje bilo bi da ime potječe od venecijanske riječi *balcon* što nam se čini semantički neopravdano.

---

⁵ Odnosno Bakūl.

⁶ Na austrijskom katastru iz 1831. s primjerom istoimenosti Balcon ili Serisana (što se vjerojatno odnosi na Saracene, gusare).

Stoga smatramo da ime potječe od romanske riječi prelatinskog podrijetla *balco*, augm. *balcone*, koja označava hrpu, uzdignutost terena, gomilu, kulu, hrid, stijenu, hum, brežuljak. Riječ je zabilježena u starome venecijanskom dijalektu kao *barco* (Pellegrini 2008: 170). Kao semantičku usporedbu može se uzeti otočić Ogiran kraj Mljeta od dalmatoromanskoga *AGGERIANU, lat. AGGERIES sa značenjem ‘hrpa’ (Skok 1950: 211). Izgled ovog otočića, kao i istoimenih kraj otoka Žirja⁷ i u Trogirskom zaljevu⁸, u potpunosti opravdava ime. Stanovnici Grohota, Donjega Sela i Sridnjeg Sela na otoku Šolti, za razliku od Maslinčana na istom otoku, otočić zovu *Bakūl*. Apelativ *bakul* još uvijek je u aktivnom leksiku starijih govornika Sridnjeg Sela i označava uzvisinu, stožac, gripinu. Mišljenja smo da, stoga, taj apelativ možemo povezati i s imenom brda *Bučfku*, *Bavkul* na Molatu (gen. *Buafkula*) za koji Skok smatra da se radi o dalmato-romanskoj riječi nepoznata značenja (Skok, 1950: 96). Ako je ime *Bavkul* izvorno⁹, onda bi oblik *Balkun* bio noviji, nastao metatezom u govoru stanovnika koji su se kasnije naselili uz obalu na području Maslinice. Međutim, ako pretpostavimo da je oblik *Balkun* onaj stariji, mogućnost koju ne treba isključiti, s obzirom na to da su i obližnji otočići Saskinja, Grmej, Krknjaši romanskoga, predslavenskog podrijetla, onda je on nastao od latinske riječi *balco* < *lang. *balco* (uz kasniju promjenu gdje talijansko naglašeno /o/ prelazi u /u/ kod sufiksa -on(e) > -un (*portone* > *portun*, *intenzióne* > *intencijun*), što bi značilo da su i romanski starinci, kao i Hrvati u unutrašnjosti otoka, na isti način doživjeli izgled otočića i nazvali ga imenom zajedničke etimologije.

Rúdula je otočić pokraj Balkuna čije se ime, zbog njegova okruglog i plosnatog oblika, krije u toponomastičkoj metafori, to jest u mletačkom nazivu *rotola* za vrstu morskog ježinca plosnate ljušture, što u potpunosti odgovara izgledu otoka. U mletačkoj je Dalmaciji karakterističan prijelaz talijanskoga zatvorenog *ò* > *u* u naglašenom položaju (*bora* > *bura*) kao i sonorizacija bezvučnog suglasnika u intervokalnem položaju *t* > *d* (*marmelata* > *marmelada*) te prijelaz sufiksa -*ola* u -*ula* (*briscola* > *briškula*).¹⁰ Proučavajući otočić na pomorskim kartama, susrećemo se s primjerom istoimenosti, vrlo karakterističnom pojavom u toponimiji naše obale, jer je zabilježen kao *Šarac* (na

⁷ Na peljaru iz 1822./1824. godine (Marasović-Alujević 2002.) ime je zabilježeno u motiviranom obliku *Balun* kao i na novijoj karti iz 1939. za školj na Žirju, dok se na austrijskoj karti iz 1831. ime ponovno romanizira u *Balcon*. Na svim ostalim dostupnim kartama od 1867. nadalje, otok je naznačen kao *Balkun*.

⁸ Zanimljivo je da je na peljaru iz 1822./1824. godine istoimena hrid u Trogirskom zaljevu, jugozapadno od Fumije, zapisana kao *Bazun*, isto kao i mali greben uz nju (*Secca Bazun*, *Scoglio Bazun*).

⁹ Otok je upravo pripadao Sridnjem Selu.

¹⁰ Na peljaru iz 1806. godine ime otočića zabilježeno je kao *Rotol* jer ga talijanski kartograf ponovno pokušava napisati u romaniziranom obliku.

austrougarskoj karti iz 1869.), a ime je dobio zbog karakterističnih šarenih grmova makije. Domaće ime na kartama je zamijenjeno mletačkim, koje se održalo do danas.¹¹ Na mnogim novijim kartama zabilježeno je pogrdno ime *Radula*.¹²

Polëbrnjak je otočić koji nosi čisto hrvatsko ime. Narodni oblik nastao je disimilacijom *r-r > l-r* što je česta pojava na Šolti i u Dalmaciji općenito (rebro > lebro; ven. ritirare (povući se) > litrat se; ritratat > litratat, slikati se < tal. ritrattare). Riječ je o toponomastičkoj metafori dobivenom pučkom etimologijom asocijacijom po značenju zbog položaja otočića u odnosu na susjedni. Na Braču susrećemo toponime *Lëbra* (rebra), *Lëbrca* (rebarca), na Lastovu *Za Rebra*, na Ižu *Pod Lebra*, a na Drveniku *Rebro*.

Slavenski dočetak *-jak* karakterističan je za jadranske otoke (*Hrbošnjak*, *Garmenjnak*, *Karmešnjak*, *Pučenjnak*, *Goljak*, *Mrtovnjak*, *Galičnjak*, *Strižnjak*, *Rutnjak*, *Rasparsnjak*, *Kamenjak*, *Maslinjak*, *Lukvenjak*, *Tatišnjak*, *Prišnjak*, *Obljak*, *Mišjak*, *Vodenjak*, *Tovarnjak*, *Smokvenjak*, *Platnjak*, *Vraljak*, *Gojak*).

Mrđija je otočić između Šolte i Brača. Za njegovo ime Skok kaže: »Naziv je očito naš, ali bez potanijeg ispitivanja na terenu ne može se znati kakovo mu je značenje« (Skok 1950: 77), dok Petar Šimunović smatra da se taj toponimski lik ne može tumačiti slavenskim jezičnim sredstvima i svrstava ga među toponime koje je teško ili gotovo nemoguće rekonstruirati (Šimunović 1972: 191) te otok nabraja pod imena nesigurna postanja: »Usporedi lat. *merda*, tal. *merdola* 'govno'. Mogla bi Mrdulja, taj mali pusti otočić u Bračkim vratima između Brača i Šolte biti vrlo slikovita metafora kakvih ima mnogo u našoj i stranoj toponimiji...« (Šimunović 1972: 233).

Međutim, na peljaru iz 1806. godine (Marasović-Alujević 2002.) otočić je zabilježen pod imenom *Smerduglia*. Ako se priklonimo Skokovoj tezi o slavenskom podrijetlu imena, onda ga možemo pronaći u hrvatskom glagolu 'smrdjeti'. U razgovoru s ribarima na terenu doznali smo da su se u prošlosti na otočić odvozile odslužene životinje, posebice koze, magarci, pa i mačke koje su vrlo brzo ugibale zbog pomanjkanja vode. Stoga je vjerojatno da se otočićem širio smrad. U Bosni postoji, također, toponim *Smerdulja*.¹³

---

¹¹ S obzirom na to da postoji hrvatsko ime otočića, toponim ne bismo dovodili u vezu s hrvatskim imenicama *ruda*, *rudine* koje su vrlo česte u hrvatskoj toponimiji, ali se nikada ne javljaju s romanskim dočekom. Općenito, romanski sufiksi integrirani na hrvatske osnove rijetki su.

¹² Jugoslavenska karta iz 1939., H. I., Split.

¹³ Međutim, ne treba sasvim isključiti ni još jednu mogućnost hrvatskoga podrijetla imena otočića prema vrsti biljaka karakterističnih za to područje. To su *primorska smrdulja* – *smrdež* – *smrka* – *smrča* (*Pistacia lentiscus*; *Pistacia terebinthus*) i *smrča* – *mrta* (*Myrtus communis*) iz koje se tučenjem dobivao tang za bojenje mreža. Po njima su dobili ime mnogobrojni brački toponimi.

Klūda (Kluda velika, Kluda srednja – Piščena vela i Kluda mala – Piščena mala) ime je koje nose tri otočića što zatvaraju Trogirski kanal za koje Skok kaže: »Stari romanski toponim bit će *Kluda*, zacijelo mjesto *Klunda* na Silbi, od lat. *columna*, za koji su hrvatski ekvivalenti *Stup*, *Stupa*.« (Skok 1950: 165).

Međutim, nakon terenskog istraživanja došli smo do zaključka da ime potječe od latinskoga glagola CLUDERE, 3 (adj. *cludo*, *is*, *a*) sa značenjem 'zatvoriti', potvrđenom već u 1. st. poslije Krista¹⁴. Naime, tri Klude: *Kluda*, *Sridnja kluda* i *Gornja kluda* stvaraju svojevrsnu barijeru, odnosno prirodno zatvaraju Trogirski kanal. Sa suprotne strane kanal je zatvoren školjem *Zaporinovac*, imena nastalog od hrvatskoga glagola zaporiti što potvrđuje ovu tezu.¹⁵ Treba napomenuti da je u sačuvanom imenu Kluda izostao karakterističan prijelaz dugoga /ū/ preko hrvatskog /y/ u /i/ (kao Klis < *clusa* ili Mir < *miru*) koji se drugdje dogodio prije X. stoljeća, iz jednostavnoga razloga što je područje uz Drvenik nastanjeno hrvatskim stanovništvom tek u XV. stoljeću i ono je dvama manjim otočićima Kluda dalo ime *Pišćena*, kao pridjev nastao od imenice pijesak¹⁶. U Italiji su od latinske riječi CLŪSU nastali toponimi *La chiusa*, *Chiusdino*, *Chioso*, *Clusone*, *Chiusura* itd. (Pellegrini 2009).

Na Lastovu otočić *Zaklopatica* ili *Ključ* zatvara istoimenu uvalu i prevodi se na talijanski kao *Porto chiave* ('ključ').

Pjāvica je susjedni otočić za koji Skok smatra da je dobio ime po tome što njegov teren upija vodu (Skok 1950: 166). Na austrijskoj karti iz 1831. otočić je kao i još dva obližnja zabilježen u množini kao *Piavizze*. Njegov oblik neodoljivo podsjeća na dvije spojene pijavice, parazite koji sišu krv, pa smo mišljenja da je zbog toga otočić dobio to metaforično ime.

Na primjer, rt točno preko puta Mrduje, između Bobovišća n/m i Milne zove se *Mrtinovi bok*. Na tom širem području nalazimo još nekoliko toponima vezanih uz posljednju spomenutu biljku: *Mrtina* (kraj Bobovišća), *Mrtinovica* (između Bobovišća i Sutivana), *Mrtinova prodolica* (Selca) i *Martika* (Nerežišća). Toponimi na Braču koji su dobili ime po pistaciji: *Smrcèva* i *Smrčje* (Milna), *Smrcra* (Supetar), *Smrcèva Prodolina* (Sutivan), *Smrče* (Selca), *Smrcèn dolac* (Nerežišće), *Smrcèvik* (Gornji Humac), *Smrcèvo Lòkva* (Nerežišće), *Smrcèvo Lukà* (Nerežišće). Tu posljednju skupinu Šimunović nabroja pod toponime koji su nastali po biljci *Pistacia lentiscus*. Vjerojatno su neki od njih nastali i po vrsti *Pistacia terebintus*. Obje su vrste vrlo slične, s tim da *Pistacia lentiscus* raste bliže moru i zimzelena je.

Na Molatu susrećemo toponim *Pod Smardelicu*, naziv za biljku *pistacia lentiscus*. Na Lastovu se nalazi školj *Mrčara* < lat. MYRTEARIA = 'zemljište gdje raste mrča' (lat. *myrtea*, *murtus*, *myrtus*) (Skok 1950: 221). Inače su fitonimi vrlo zastupljeni u toponimiji Brača. Petar Šimunović izdvojio ih je dvjestotinjak (Šimunović 1972: 203).

¹⁴ *Clusura*, *clusa*, *idem quod clausura* (Du Cange 1954)

¹⁵ Skok ga je na priloženoj karti (Skok 1950) pogriješno smjestio zamijenivši ga sa školjem Galera, vjerojatno zbog toga što je na obama postavljen svjetionik.

¹⁶ Nasuprot otočiću nalazi se istoimena uvala.

Orud je ime otoka na jugu Velog Drvenika koje Skok uspoređuje sa slavenskim *orôd*, maloruskim *oruda* sa značenjem ‘oruđe’ uz pridjev *orudan* kao i otok *Orut* (*Zmajan*) (Skok 1950: 165–167). Međutim, nismo skloni takvu etimološkom objašnjenju smatrajući da nema razloga da se jedan nenaseljeni otočić tako zove.

»Oruò je ribarski termin za rano i kasno doba dana (to je moment kad ujutro sunce izlazi i navečer kad zalazi, prva noć« (Skok 1972). Razlikuje se jutarnji i večernji oruo. Termin potječe od latinske riječi *aurora* (zora). Skok u svome etimološkom rječniku daje i primjere: »*ribali smo orulom, pod oruo, baciti mrežu na oruo*« itd.

Orud se nalazi na mjestu gdje zalazi sunce u odnosu na zapadnu puntu Šolte i oduvijek je bio izvrsna pošta za ribolov.

Ne treba sasvim odbaciti ni mogućnost podrijetla imena od venecijanskog imena ribe *orada* (komarča, *chrysophrys*), nastalog od latinskoga naziva *orāta*, *aurāta* (zbog zlatne pruge na glavi) monoftongacijom *aw > o* i refleksom *d* za latinsko *t*, mada je u tom slučaju upitan prijelaz *a > u*. Otočić *Orūda* u produženju otoka Cresa, Vinja povezuje uz ime iste ribe (Vinja 2003: 230).

Macaknāra je školj koji se nalazi ispred Oruda. Skok mu ime pripisuje romanskom podrijetlu, ali ne nudi etimologiju. Ispitujući teren i u razgovoru s ribarima, došli smo do zaključka da ime potječe od dalmatoromanskoga naziva *macaklin*, vrste guštera (tarentola) kojih je otočić prepun, a kako nema grmlja nego raste samo trava, lako su uočljivi, a k tome i vrlo veliki. Stoga je ime otočića nastalo kao izvedenica sa sufiksom *-aria > -ara* i značilo ‘mjesto koje je puno macaklina’.

Otočići u području uvale Starog Trogira i oni prema rtu Planka nalaze se na pjeskovitu, odnosno muljevitu dnu pa bismo podrijetlo njihova imena mogli potražiti upravo u sastavu tla.

Mūljica i hrid **Mūljica** dva su školja zapadno od Malog Drvenika, ispred zaljeva Stari Trogir. S obzirom na muljevito i pjeskovito dno u cijelom području zaljeva, ime bismo povezali s hrvatskom riječju *mulj* od praslavenskoga **mulk*. U Kaštelima se pješćana pličina zove ‘mujar’. Od istog korijena proizlaze toponimi *Muljica* na Visu, *Muljski potok* u Poljicima, *Stumul*, zemljište na Sestrinju i drugi. Na peljaru iz 1806. godine školjevi su zabilježeni kao *Muja piccolo* i *Muja grande*. U Dalmaciji glava hobotnice zove se *muja* ili *mulja* jer je riječ o mekom dijelu hobotnice. Riječ potječe od latinske riječi *MOLLIARE* od koje, prema Vinji (Vinja 2003: 201), proizlaze korčulanski likovi *mujarin* (blatno zemljište), *mujara* (meka zemlja). Od latinskoga pridjeva *molleus* sa značenjem ‘meki teren’, u Italiji su izvedeni toponimi: *Mueia*, *Moia*, *Moie*, *Moiola Moglia*, *Moglio*, *Moglioni*, *Moiola* itd. (Pellegrini 2009).

Melevrîn (*Mèlevrin*) je nizak školjić pjeskovita dna na otvorenome moru nedaleko od *Muljice*, ispred uvala *Rina* i *Draga*, za čije ime Skok pretpostavlja da je staroga romanskog podrijetla, ali ne nudi etimologiju (Skok 1960: 95). Ako se priklonimo Skokovu mišljenju o romanskome podrijetlu imena, mogli bismo ga povezati s latinskim nazivom *mīlvus* (dem. *mīlvulus*) za romb, vrstu grabežljive ribe (Ovidije) (Battisti 1975). Lokalni stanovnici ime otočića izgovaraju kao *Melverin*, stoga je moguće da je metatezom dobiven današnji oblik. Skok navodi kako su »metafore za škojeve dosta česte prema ribama, usporedi *Tunj*, *Girica*, *Dolfin*« (Skok 1960: 206). Kod otoka *Vrgade* nalazi se škoj *Gira*, a *Glavoč* pripada *Kornatima*.

S obzirom na sastav morskoga dna, ime bismo mogli dovesti u vezu i s hrvatskim apelativom „méla“ sa značenjem ‘pličina koja se prostire od nekog otoka ili braka prema pučini’, odnosno s općeslavenskim apelativom *mělb* (kalj, mulj, sitan pijesak) (Vinja 2003: 189). Lik „měl“ označava pličinu, pješčanu sprud (Hrvatski enciklopedijski rječnik, 2002.), sitan pijesak (Skok 1950: 59), Marulić „melo“ zove prud, a pridjev „melan“ znači pjeskovit (Skok 1971). Skok je ustvrdio (Skok 1933: 25, 118; Vinja 2003: 189) da je toponim *Melo* hrvatskoga podrijetla.¹⁷ U Zapuntelu je *Melūra* toponim kojim se označava pličina, kao i *Milūra* na Dugom otoku, a na Kornatima meladūra je isto što i mela. Na peljaru iz 1806. godine talijanski kartograf zapisao je ime hridi kao *Millelire*.

Od istoga lika „mel“ nastali su toponimi *Měl* (Iž), *Mělska* (Krk), *Měli*, *Mělići*, *Mělin* (Cres), *Mělina*, *Měline*, *Mělič* (Krk, Rab), *Mělna*, *Mělak* (Rab), *Mělnica* (Pag), *Mělnik* (Primorje), *Měla* (Žirje), *Mělna* (Brač, Hvar, Vis, Omiš) i drugi.

Merára (*Měrara*) je ime obližnjega otočića ispred uvale Stari Trogir koje bismo mogli, prema Skoku, povezati uz istu osnovu *mel* sa značenjem (Skok 1972) ‘sićušan pijesak na dnu mora, što se na pogled modri, plitko more uz obalu, plitko more oko rata’, što u potpunosti odgovara okruženju tog otočića. Nastavak *-ara* ukazuje na sastav tla kao što je *muljara* ‘zemlja vapnača’.

Skok, međutim, svrstava ime otočića među toponime iz dalmato-romanskoga perioda¹⁸, smatrajući osnovu nejasnom, možda od latinskog *MORUM* sa značenjem ‘murva’ (Skok 1950: 165). Ako bismo se nadovezali na Skokovu tezu o romanskom podrijetlu toponima, s obzirom na to da je za taj period karakterističan prijelaz dugoga latinskog $\bar{i} > e$, mogli bismo ime dovesti u vezu s latinskim glagolom *mirare* u značenju ‘gledati’, odnosno s njegovom izvedenicom na *-alis*. Latinski *mira* je ‘belvedere’, a u talijanskom *miranda* je toponomastički element (Battisti 1975) karakterističan za venecijansko pod-

¹⁷ Od sveslavenske riječi *mělb* ‘vapno’ kao i lik *meléra f* na Visu sa značenjem ‘meko muljevito i ravno morsko dno’.

¹⁸ Skok smatra da se dalmatoromanska nomenklatura odnosi na neznatne otočiće (Skok 1950: 260).

ručje (Pellegrini 2009: 224). Na Rabu susrećemo toponim *Mirāl* sa značenjem 'mjesto odakle se motri'. Stanovnici okolnoga područja otok nazivaju i *Mirara*. Obilaskom otočića ustanovili smo da se on nalazi blizu kopna, na samom rtu gdje se ulazi u uvalu Stari Trogir i da je moguće da je imao ulogu svojevrsne promatračnice prema pučini.

Mlīn je podvodni greben između Šolte i Čiova čije nas je ime zaintrigiralo zbog semantičke neopravdanosti. Na pomorskim peljarima iz 1806. i 1830. zabilježen je kao *Macina*. Talijanska imenica *màcina* ili *macigno* potječe od latinskog *māchina* < grč. *māchanā* sa značenjem 'kamen'. U XVIII. stoljeću termin se rabi za mlinski kamen. Stoga smo mišljenja da je pličina dobila ime Mlin zbog pogrešnoga prijevoda s talijanskoga na hrvatski, odnosno zbog semantičkoga pomaka u značenju. Pličina se vidi golim okom, ali ne podsjeća na mlinski kamen. Istog, latinskoga podrijetla je i toponim *Maknēl* na Krku te *Macinj* na Rabu (Skok 1950: 65–96).

Ovim smo radom željeli dati doprinos rješavanju etimologije imena otočića u širem splitskom akvatoriju koji do sada nisu bili obrađeni ili su, pak, nejasnoga, odnosno dvojbenoga podrijetla. Nekima od njih ne možemo sa sigurnošću odrediti podrijetlo imena, stoga smo ponudili više mogućih varijanata kako bismo pripomogli daljnjim istraživanjima.

Literatura

- ARHIDIACONUS, TOMASO. 1894. *Historia salonitana*. XXVI, Zagreb: F. Rački
- BATTISTI, CARLO; ALESSIO, GIOVANNI. 1975. *Dizionario etimologico italiano*. Firenze: G. Barbera Editore.
- BEZIĆ, ŽIVAN. 1990. *Ime otoka Šolte. Otok Šolta*. M. Mihovilović i suradnici, Zagreb, 9–10.
- BOERIO, GIUSEPPE. 1856. *Dizionario del dialetto veneziano*. Venezia: Giovanni Cechini Editore.
- CORTELAZZO, MANLIO; ZOLLI, PAOLO. 2008. *Dizionario etimologico della lingua italiana*. Bologna: Zanichelli.
- DEVOTO, GIACOMO; OLI, GIANCARLO. 2009. *Vocabolario della lingua italiana*. Milano: Le Monnier.
- DU CANGE. 1954. *Glossarium Mediae et Infimae Latinitatis*. Graz: Akademische Druck – U. Verlagsanstalt.
- DUPLANČIĆ LEDER, TEA; UJEVIĆ, TIN; ČALA, MENDI. 2004. Duljina obalne crte i površine otoka na hrvatskom dijelu jadranskog mora, *Geoadria* 9/1, 5–32.

- FINKA, BOŽIDA; ŠOJAT, ANTUN. 1974. Obalna toponimija zadarsko-šibenskoga kopna i šibenskog otočja, *Onomastica Jugoslavica* 3–4, 27–65.
- JOJIĆ, LJILJANA; MATASOVIĆ RANKO et al. 2002. *Hrvatski enciklopedijski rječnik*. Zagreb: Novi liber.
- JURIŠIĆ, BLAŽ. 1964. Iz pomorske toponimike zadarskoga i šibenskog područja, *Pomorski zbornik* 2, Zadar, 985–1011.
- MARASOVIĆ-ALUJEVIĆ, MARINA. 2002. Un antico portolano dell'acquatorio della Dalmazia centrale. *Atti del XIV Congresso dell'A. I. P. I.* Firenze, 153–161.
- PELLEGRINI, GIOVAN BATTISTA. 2009. *Toponomastica italiana*. Milano: Editore Ulrico Hoepli.
- PINGUINETTI, GIANNI. 1986. *Nuovo dizionario del dialetto triestino*. Modena: Del Bianco Editore.
- PUTANEC, VALENTIN. 2000. *Zbornik otoka Drvenika, sv. 1*, Drvenik: Župa sv. Jurja Mučenika
- RIGUTINI, GIUSEPPE; FANFANI, PIETRO. 1893. *Vocabolario italiano della lingua parlata*, Firenze: G. Barbera Editore.
- RUBIĆ, IVO. 1952. *Naši otoci na Jadranu*. Split: Slobodna Dalmacija.
- SABATINI, FRANCESCO; COLETTI, VITTORIO. 1999. *Dizionario italiano*. Firenze: Giunti.
- SKOK, PETAR. 1950. *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*. Zagreb: JAZU.
- SKOK, PETAR. 1971. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika (1–4)*. Zagreb: JLZ.
- SKOK, PETAR. 1933. *Naša pomorska i ribarska terminologija na Jadranu*. Split: Hrvatska štamparija Gradske štedionice.
- SKOK, PETAR. 1960. Slavistična revija, *Časopis za jezikoslovje in literarne vede III*. Ljubljana, 354.
- SKRAČIĆ, VLADIMIR. 1987. Toponimija kornatskog pomorja. *Radovi FF u Zadru* 27, Zadar, 17–34.
- SKRAČIĆ, VLADIMIR. 1996. *Toponimija vanjskog i srednjeg niza zadarskih otoka*. Split: Književni krug.
- SMODLAKA, JOSIP. 1946. *Imena mesta i meštana na tlu Jugoslavije*. Split: Arheološki muzej.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1966. *Onomastička istraživanja Velog i Malog Drvenika*. Zagreb: JAZU.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1972. *Toponimija otoka Brača*, 1972. Supetar: Brački zbornik 10.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1977. Kulturnohistorijske, topografske i jezične bilješke

- toponimijske građe s područja nerežiške općine. *Akademija nauka i umjetnosti BiH, Radovi LX 19*, Sarajevo, 109–110.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1985. Prvobitna simbioza Romana i Hrvata u svjetlu toponimie. *Rasprava Zavoda za jezik IFF 10–11*, Zagreb, 147–200.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1986. *Istočnojadranske toponimije*. Split: Logos.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1990. *Otok Šolta u ogledalu govora i svojih imena. Otok Šolta*. M. Mihovilović i suradnici, Zagreb, 188–195.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2002. Metaforičnost u toponimiji zadarsko-šibenskih otoka. *Čakavska rič XXX, 1–2*, Split, 55–63.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2005. *Toponimija hrvatskoga jadranskog prostra*. Zagreb: Golden Marketing.
- TOMASEO, NICCOLÓ; BELLINI, BERNARDO. 1865. *Dizionario della lingua italiana*. Torino: Società l'unione tipografico-editrice.
- VINJA, VOJIMIR. 2003. *Jadranske etimologije*. Zagreb: HAZU
- ZINGARELLI, NICOLA. 2008. *Vocabolario della lingua italiana*. Bologna: Zanichelli.

Seguendo le tracce di Petar Skok – contributo all'etimologia dei nesonimi delle acque di Spalato

Riassunto

Nell'articolo l'autrice offre la soluzione etimologica dei nomi delle isolette appartenenti alle acque di Spalato, giacenti attorno all'isola di Šolta, fino a Punta Planca, mai studiate da parte dei linguisti. Per alcune di loro si offre un'etimologia nuova partendo dagli studi di Petar Skok. Con la simbiosi romano-slava i Croati hanno accolto un gran numero di toponimi romanzi, sia quelli dall'epoca romana, sia quelli dal periodo del dominio della Serenissima nella Dalmazia, che adattarono alle regole fonologiche croate. Alcune aree furono abitate dagli Slavi solo nel XV secolo quando la popolazione dalla costa fuggiva davanti alle invasioni turche, di modo che i toponimi romani rimasero ben conservati. I nesonimi trattati sono i seguenti: *Saskinja, Grmej, Balkun, Rudula, Polebrnjak, Mrduja, Kluda, Pijavica, Orud, Macaknara, Muljica, Melevrin, Merara* e la secca *Mlin*. Come contributo agli ulteriori studi, per alcuni casi, l'autrice offre più varianti etimologiche.

Ključne riječi: nesonimi, etimologija, splitski akvatorij

Key words: nesonimi, etimologia, acque di Spalato